

Veritas
PSİKİYATRİ ve
BEYİN BİLİMLERİ

"Veritas vincit"
"doğruluk kazanır"

**DİSOSİYATİF KİMLİK BOZUKLUĞU
(ÇOĞUL KİŞİLİK BOZUKLUĞU)**

DİSOSİYATİF KİMLİK BOZUKLUĞU (ÇOĞUL KİŞİLİK BOZUKLUĞU)

Çoğul kişilik bozukluğu olarak da adlandırılan disosiyatif kimlik bozukluğu, disosiyatif bozukluklar içinde yer almaktadır. Disosiyatif bozukluklarda, hafızada, bilinçte ya da farkındalıkta, kimlik ya da algıda bozulma, kayıp veya çökme meydana gelmektedir. Bu iŐlevlerin birinde veya birden fazlasında kayıp yaŐanıyorsa, belirtiler ortaya çıkacaktır. Bu belirtiler de kişinin, sosyal ve iŐ yaŐamı, iliŐkileri de dahil olmak üzere, genel iŐlevselliginde bozulmalara yol açmaktadır.

Disosiyasyon, disosiyatif bozukluklardaki anahtar kelimedir. Disosiyasyon, kiŐinin stresli ya da travmatik bir durumla bağlantısını kesmek veya travmatik anıları normal farkındalıktan ayırŐtırmak için kullandığı bir baŐa çıkma mekanizmasıdır. KiŐinin kendisi ve dıŐ dűnya ile arasındaki bağlantıyı kesmek ve bu sayede olup bitenlerle ilgili farkındalığından uzaklaŐmanın bir yoludur. Disosiyasyon, travmatik veya stresli bir tecrűbenin fiziksel ve duygusal olarak verdiği acıdan kaçınmak için kullandığı bir savunma mekanizması görevi de gűrmektedir. Acı veren anıların, gűnlűk dűŐünce sűrecinden ayırŐtırılması, travmatik olay hiç yaŐanmamıŐ gibi davranılması, kiŐiye nispeten sağlıklı iŐlev gűsterebilme Őansı vermektedir.

Disosiyasyon, travmanın yarattıđı korku ve acıdan geçici bir ruhsal kaçıŐ olarak tariflenebilir. YaŐanan travmanın űzerinden uzun sűre de geçse, stresli durumlardan kaçmak için geliŐtirilen disosiyasyon kalıplarından arta kalanlar sűrecektir. Disosiyasyon tekrar tekrar yaŐandıđında (devamlı kűtűye kullanım sűrecinde olduđu gibi), bu disosiyasyon edilmiŐ ruhsal durumlar kendi baŐlarına birer kimlik gibi davranmaya baŐlarlar.

Disosiyatif bozukluklar grubunun en ağır çeŐidi olan disosiyatif kimlik bozukluğu tanısı konmuŐ kiŐilerde, iki ya da daha fazla kiŐiliđin yaŐandıđı haller bulunmaktadır. Bu kiŐiliklerden her biri kiŐinin bazı davranıŐlarının kontrolűnű ele alıp, űn plana geçmektedir. Her kiŐiliđin belirgin davranıŐ kalıpları, kiŐisel geçmiŐi, çevrede olup bitenlere dair dűŐünce kalıpları ve iliŐki kurma biçimleri vardır. Hatta, farklı cinsiyetten kiŐilikler olabileceği gibi, kiŐiliđin kendine ait bir ismi, huyları ve tercihleri de olabilmektedir. Çođul kiŐilik bozukluğunda kiŐi, diğer kimliklerden habersiz olabilir ya da bunların farkında da olabilir. BaŐka bir kimliğin űn plana geçtiği durumlarda yaŐadıklarını hatırlamayabilir. Stres ya da travmayı hatırlatan bir olay, bu

alt kimliklerin ortaya çıkmasını, gerçek kimlikler yer değiştirmesini tetikleyebilmektedir.

Çoğul Kişilik Bozukluğuna Ne Sebep Olmaktadır?

Genel olarak, bu rahatsızlığın, çocuklukta, gelişimin erken basamaklarında yaşanan, yoğun ve tekrar eden travmalar sonucunda oluştuğu düşünülmektedir. Yaşanan travmalar, ağır duygusal fiziksel ya da cinsel istismar içerebilmektedir ancak doğal bir afet ya da savaş gibi durumlarla da bağlantılı olabilmektedir. Ebeveynlerden birinin kaybı gibi erken yaşanan önemli bir kayıp da çoğul kişilik bozukluğu oluşumunda etkili olabilmektedir.

Aile kuşakları içinde de çoğul kişilik bozukluğuna rastlanıyor olması, bu rahatsızlığın oluşumundaki kalıtım faktörüne işaret etmektedir. Çoğul kişilik bozukluğuna kadınlarda erkeklerden daha sık rastlanmaktadır. Bu da cinsel istismarın daha yaygın olarak kadınlara yönelik uygulanıyor olmasından kaynaklanabilmektedir.

Çoğul Kişilik Bozukluğunun Belirtileri Nelerdir?

Bu rahatsızlıkta gözlemlenen belirtiler, madde kötüye kullanımı ya da post travmatik stres bozukluğu gibi bir çok ruhsal ve fiziksel hastalıkta gözlenenlere çok benzemektedir. Çoğul kişilik bozukluğunda ortaya çıkabilecek belirtiler aşağıda sıralanmıştır:

- İşlevsellikte değişim: Çok etkinlikten, neredeyse acizliğe geçiş
- Sık sık baş ağrıları ya da bazı vücut bölgelerinde ağrılar yaşamak
- Depersonalizasyon (kişinin kendi duygularından ve bedeninden yabancılaşması, ayrışması)
- Derealizasyon (dış dünyanın gerçek değilmiş gibi algılanması)
- Depresyon ya da duygu durum dalgalanmaları
- Yeme ve uyku düzenlerinde açıklanamayan değişimler
- Anksiyete, asabiyet, panik atakları
- Cinsel işlevlerde problemler
- İntihar girişimleri ya da kişinin kendi kendisine zarar vermesi
- Madde kötüye kullanımı
- Amnezi (hafıza kaybı) ya da yaşanan bir zaman diliminin kaybedilmesi, yaşanmamış gibi hissedilmesi
- Halüsinasyonlar (varolmayan sesler duymak gibi, gerçek olmayan algısal tecrübeler)
- Şiddet

Çoğul kişilik bozukluğu olan kişi, kendisini tanıyan kişilerle bir çok kez tanışır. Çünkü bu kişileri tanımamaktadır. Ayrıca, bir çok eşyasını ne zaman, nasıl satın aldığını da bilmemektedir.

Çoğul Kişilik Bozukluğu Tanısı Nasıl Konulur?

Eğer belirtiler o anda mevcutsa doktor, kişinin tıbbi geçmişini inceleyerek ve fiziksel muayenesini yaparak işe başlar. Disosiyatif bozuklukların tespit edilmesi için kullanılan herhangi bir laboratuvar testi olmasa da doktor, belirtilerin başka bir fiziksel hastalıktan ya da ilaç yan etkisinden kaynaklandığı fikrini devreden çıkarmak için, röntgen ve kan testleri gibi, tanıya yönelik bazı testler de isteyecektir. Beyin hastalıkları, kafa yaralanmaları, madde ve alkol entoksikasyonu, uyku eksikliği gibi bazı durumlar, amnezi de dahil olmak üzere, disosiyatif bozukluklarda görülen belirtilere benzer belirtilerin ortaya çıkmasına sebep olabilmektedir. Buna örnek olarak disosiyatif amnezi verilebilir. Aslında, çoğul kişilik bozukluğu olan kişinin tedavi olmak istemesini sağlayan sebep, amnezi ya da yaşadığı bir zaman dilimini hatırlayamamak olmaktadır. Aksi takdirde kişi, bu durumları yaşamadıysa, rahatsızlığının hiç farkında olmayabilmektedir.

Eğer fiziksel hiç bir rahatsızlığa rastlanmazsa doktor kişiyi ruh hastalıklarının tedavisi konusunda uzmanlaşmış profesyoneller olan psikiyatristlere ya da psikologlara yönlendirecektir. Psikiyatrist ve psikologlar, kişide disosiyatif bozukluğun varlığını incelemek için özel olarak tasarlanmış araştırma ve görüşme materyalleri kullanırlar.

Çoğul Kişilik Bozukluğu Nasıl Tedavi Edilmektedir?

Buradaki tedavinin amacı, belirtileri ortadan kaldırmak, kişinin güvenliğini temin etmek ve ayrı kimlikleri tek bir kişilik içinde birleştirip en iyi şekilde işlev gösterilmesini sağlamaktır. Bundan sonra tedavide, kişinin acı veren anılarını rahatça ifade edip işlemleyebilmesi, yeni başa çıkma becerileri edinmesi, işlevselliğini tekrar kazanması ve ilişki bazında ilerleme gösterebilmesi amaçlanır. En uygun tedavi yaklaşımının seçilmesi kişiye ve gözlenen belirtilerin ağırlığına bağlıdır. Tedavi, aşağıdaki öğeleri içerebilmektedir:

- Psikoterapi: Ruhsal ve duygusal bozukluklarda uygulanan bu tedavi yöntemi, içsel çatışmalarla ilgili iletişimi cesaretlendirmek ve problemlere yönelik içgörü kazandırmak için psikolojik teknikler kullanılmaktadır.

- Bilişsel terapi: Bu terapi türü, bozuk düşünce kalıplarını değiştirmeyi hedefler ve sonuçları da duygu ve davranışlarda gözlemlenebilir.
- İlaç Tedavisi: Disosiyatif bozuklukların kendisini tedavi ettiği bilinen bir ilaç yoktur. Ancak disosiyatif bozukluğu olan ve aynı zamanda da depresyon veya anksiyete sıkıntısı çeken kişiler, antidepresan veya anti anksiyete ilaç tedavilerinden faydalanabilirler.
- Aile Terapisi: Bu tür terapiler kişinin ailesine, rahatsızlık, rahatsızlığı meydana getiren sebepler ile ilgili bilgi vermekle birlikte, aile bireylerine rahatsızlığın tekrarlamasıyla ilgili sinyalleri görebilmeyi de öğretmektedir.
- Yaratıcı Terapiler (sanat, müzik terapileri): Bu terapiler, güvenli ve yaratıcı bir yolla, kişinin kendi düşünce ve duygularını fark etmelerini ve ifade etmelerini sağlamaktadır.
- Klinik Hipnoz: Bu tedavi yöntemi rahatlama, konsantrasyon ve daha alt bir bilinçlilik haline odaklanmayı gerektirir. Kişinin bilinç düzeyinden sakladığı duygularını, düşüncelerini, hatıralarını keşfetmesini ve ifade etmesini sağlamaktadır. Bu süreçte, gerçek olmayan hatıralar yaratma riski olabildiği için, disosiyatif bozuklukların tedavisinde hipnoz kullanımı tartışmalı bir konu olarak görülmektedir.

Çoğul Kişilik Bozukluğunda Gidişat Nasıldır?

Çoğul kişilik bozukluğu tanısı konmuş kişiler genellikle tedaviye çok iyi yanıt veriyor olmalarına rağmen, tedavi bu kişiler için çok acı verici bir süreç olabilmektedir. Bazı kişiler bu farklı kimlikleri bir araya toplamaya karşı direnç gösterirler, çünkü ancak bu sayede yaşadıkları ile başa çıkabilmektedirler. Daha iyi bir gidişat için, depresyon, anksiyete ya da madde kötüye kullanımı gibi diğer problem ve komplikasyonların da tedavi edilmesi şarttır.

Çoğul Kişilik Bozukluğu Önlenebilir mi?

Çoğul kişilik bozukluğunun önlenmesi mümkün gözükme de, kişilerde belirtiler gözlemlenmeye başlar başlamaz tedaviye başlanması çok faydalı olacaktır. Travmatik bir olay ya da strese sebep olan bir tecrübenin ardından erken müdahalede bulunulması, disosiyatif bozuklukların ortaya çıkma riskini azaltmaktadır.

İLETİŞİM

Telefon:

0 [212] 296 55 81 – 82

Faks:

0 [212] 296 55 81

GSM:

0 [536] 960 53 76

www.veritaspsikiyatri.net

info@veritaspsikiyatri.net

Pdf Arşivi İçin:

pdf.veritaspsikiyatri.net

Valikonağı Caddesi No: 8 D: 8 Nişantaşı - İstanbul